

1. květen 2017 – Běleč – Liteň a zpět (Karlštejnsko)

Je první máj - tedy volno a navíc je celkem hezky – až na stále chladný vítr. Nechceme jet daleko, a tak se vydáváme do blízkosti našich oblíbených Brd. Kousek před Mníškem zapomínáme odbočit z dálnice - a už se ztrácíme. Naštěstí se objevuje na ulici žena, která přivolá svého muže a ten nás velice dobře naviguje. Projíždíme ostrými klikatícemi se zatáčkami do Řevnic a po dalším optání už jsme v zadní Třebáni. A odtud je to již kousek do malé obce Běleč, kde začínáme naší dnešní trasu – je to jedna ze čtyř naučných stezek Litně.

Název BĚLEČ se vyskytuje nejčastěji tam, kde se dříve nacházely pusté a hluboké lesy. Historikové se shodují v tom, že vykácením takového lesa vzniklo místo světlé, tedy bílé a odtud název Běleč. V celých Čechách je asi šest obcí, které nesou toto jméno - například Běleč v jižních Čechách, Běleč na Křivoklátsku. A také Běleč u Litně nedaleko Berouna. Obcí protéká Bělečský potok.

Je zde evidováno 143 adres. První zpráva o existenci obce pochází z roku 1333. Z této doby se připomínají bratři Miroslav, Ješek a Václav z Bělče. Bělečský dvorec patřil karlštejnským manům. Ke změně majitele došlo v roce 1553, kdy tvrz i ves získal Václav Podhradský z Vlčí hory, který ji o rok později vyměnil za město Krásná hora a Běleč přešla do zprávy Šebestiánu Markvartovi z Hrádku, purkrabímu z Karlštejna. Tím se Běleč stala součástí karlštejnského panství. Z tvrze se stal poplužní dvůr a dnes již není známo, kde vlastně stála.

Parkujeme u jednoho domku a vydáváme se na naučnou stezku NS Liteň. Samozřejmě - na prvním rozcestí jdeme špatně, ale naštěstí je na zahrádce ochotný muž, který nás nasměruje tou správnou cestou. Za vesnicí je moc hezké hřiště pro děti a také pěkný výhled do okolí

Zastavení naučné stezky jsou značena dřevěnými panely s informacemi a fotografiemi. Trasa stezky je vyznačena barevnými kovovými směrůvkami. Další naučný panel nám vypráví o nedaleké vodárně.

. Na levém břehu Stříbrného potoka se nachází původně parní vodárna z roku 1894 s 29 m vysokým komínem. Voda je zde jímána podzemními drény z báze třetihorních říčních sedimentů a je pak vytlačována do Litně a Bělče. Přebytky z celkové vydatnosti 2,3 l/s jsou vypouštěny do Stříbrného potoka. Vodárna je technickou památkou

A to již jsme téměř v Litni. Již v roce 1195 byla obec známá jako Luteň v držení mocného rodu Buziků. Ve 14. století tady stávaly 2 tvrze – valdecká a mladotovská. V roce 1639 vypálili obec Švédové a tvrz mladotovská zanikla. Starší tvrz valdecká byla roku 1661 hrabětem Jaroslavem z Bubna přebudována na barokní zámek.

V roce 1838 císař Ferdinand V. povýšil Liteň na městys, v roce 1885 pak Liteň získala svůj znak.

Objekt zámku a přilehlé panství získal roku 1850 rytíř František Daubek . Zde rod Daubků žil až do roku 1848. Daubek byl manželem dcery básníka Šebestiána Hněvkovského. Byl vlastence a velkým milovníkem umění. Jeho hostem byl na několik týdnů např. Josef Mánes, který svými malbami vyzdobil některé místnosti na zámku. V současnosti není tento objekt veřejnosti přístupný. Součástí panství byl mimo jiné zámecký park – sala terrena, skleník s exotickými rostlinami, bazény

Potomci Daubků drželi zámek ve vlastnictví až do roku 2006, vyjma doby, kdy bylo panství v roce 1948 znárodněno a později vráceno v restituci.

Počátkem 20. let 20. století byla v Litni na popud rodiny Daubků vybudována železniční trať

vedoucí ze Zadní Třebaně do Lochovic. V této době byl také v Litni provozován pivovar a lihovar. Oba tyto závody byly v 50. letech uzavřeny.

První věc, na kterou v Litni narazíme, je vysoká zeď. Ta obklopuje zdejší areál. Je zde další zastavení NS. Ale bohužel vrata do areálu jsou uzavřená. Navíc by zde měla být info tabule se všemi naučnými stezkami Litně . Tak nějak nevíme... je to pro veřejnost, nebo ne??

Do roku 2012 působil právě za touto zdí střední odborné učiliště s internátem-obor kovář-podkovář. Budova je umístěna uprostřed areálu a je nazývána Stará škola. Po zrušení středního odborného učiliště vzniklo v areálu zázemí pro obecně prospěšné služby, kulturní, sportovní a vzdělávací programy.

Areál spolu se zámeckým parkem a zahradou mateřské školy zde vytváří rozsáhlou klidovou a rekreační zónu. V areálu jsou ordinace lékařů, v bývalé školní jídelně působí jídelna pro veřejnost s celotýdenním provozem.

Ale jak říkám, my jsme se do areálu vůbec nedostaly – asi že je neděle??

Obejdeme zeď a ocitáme se na náměstí – je poměrně tmavé, protože jsou zde vzrostlé stromy

Jednou z nejstarších staveb v Litni je kostel Sv. Petra a Pavla. V roce 1357 byl přestavěn z románské kaple či rotundy, jež tu stávala před ním. Tradovalo se, že ho nechal postavit Karel

IV. z těch kamenů, které zbyly po stavbě Karlštejna. Během třicetileté války utrpěl rozsáhlé škody, navíc v něm byli ustájeni koně švédských vojsk. A tak po ní byl přestavěn do dnešní barokní podoby.

Před kostelem stojí socha Svatopluka Čecha. Socha stojí na místě, kde kdysi bývala obrovská lípa (tady Čech sedával a poslouchal rád vyprávění sousedů ...odtud název jednoho z nejznámějších jeho děl Ve stínu lípy).

Za kostelem je hřbitov. S lítostí se koukáme na zavřenou bránu zdejšího zámku. Je pro veřejnost otevřen pouze, když se zde koná festival operní zpěvačky Jarmily Novotné – Daubkové

Takže pro zajímavost – jen to co je dostupné na internetu. Interiér zámku je značně poškozený, bez zařízení a původních stavebních a dřevařských prvků. V několika pokojích a v zámecké jídelně ve 2. NP se torzovitě zachovala malířská výzdoba dekoračního charakteru s motivem čtyř ročních období a znaky slovanských zemí habsburské monarchie od malíře Quido Mánese.

Čechovna

Severovýchodně od zámku se nachází vrcholně barokní stavba původního správcovského domu z první poloviny 18. století. Své jméno dostala podle spisovatele Svatopluka Čecha, který zde vyrůstal. V budově později žila Jarmila Novotná se svým manželem Jiřím Daubkem a dětmi. Budova má náročnou, vrcholně barokní architektonickou úpravu, doplněnou v exteriéru pozdně barokními ornamentálními prvky. Budova byla v letech 2011-2013 zdařile zrekonstruována a stala se tak výraznou ozdobou areálu zámeckého parku. Jeho interiéry byly modernizovány v reprezentativní prostory pro účely akcí Zámku Liteň, z.s. a pro potřeby majitelů.

Zámecký park - Za zámek se rozkládá 2.5 hektarový, dendrologicky bohatý park (cca 150 stromů 50-100 let starých) s volně řešenou původní dispozicí. Jeho architektonickou ozdobou je samostatná trojdílná Sala terrena při západní zdi parku, dále původní romantická grotta a pozůstatky vyhlídky na jeden z nejvýznamnějších českých hradů Karlštejn. Do střední části je umístěna malá novodobá vodní plocha. Park vychází z plánů z roku 1922.

V minulých letech byla úspěšně realizována 1. fáze projektu Revitalizace zámeckého parku. Historická hodnota tak zůstala zachována, vegetace je zachráněna a park může být opětovně přístupný veřejnosti. Zároveň park začal psát svoji novou historii: od roku 2013 získávají významné stromy v revitalizovaném parku své patrony. První památný strom zasadil americký herec John Malkovich, patrony dalších stromů v parku se stali také světově uznávaný dirigent Jiří Bělohlávek, čtveřice pěvců Martina Janková, Dagmar Pecková, Štefan Margita a Adam Plachetka nebo Yveta Synek Graff.

Sala terrena

Objekt vrcholně barokní stavby Sala terreny (2. čtvrtina 18. století) stojí při západním okraji zámeckého parku v linii ohradní zdi, v bezprostředním sousedství zámku a oranžerie. Sala terrena sloužila jako místo kulturních (zejména hudebních) a společenských akcí: např. v 19. století byl objekt využíván během celého roku na diskuse a tvorbu mladých umělců, po 1931 zde Jarmila Novotná pořádala domácí koncerty.

Vracíme se od brány zámku kolem budovy, kde je muzeum Svatopluka Čecha a Jarmily Novotné. Je v budově bývalé fary a je samozřejmě zavřené.

A my máme hlad - a kousíček od nás je naštěstí otevřená restaurace nazvaná naprosto stylově – Ve stínu lípy.

A najíme se docela dobře a také za levný peníz – dáváme si smažený květáček. Pivo je sice Staropramen, ale lepší něco než-li nic..

Ještě si musíme připomenout že v **minulosti v Litni pobývala řada významných osobností:**

Josef Mánes pobýval v obci v roce 1859, portrétoval zde zámeckou rodinu Daubků.

Quido Mánes provedl dekorativní výzdobu zámeckých prostor.

František Ženíšek vytvořil v Litni první návrh opony Národního divadla a známý olej „Oldřich a Božena“.

Svatopluk Čech ve svém díle „Ve stínu lípy“ hovoří o Litni jako o svém domovu.

Václav Beneš Třebízský – kněz, spisovatel historické prózy z doby husitské. Nejznámější je jeho dílo „Povídky karlštejnského havrana“, kde zachycuje historii liteňského okolí.

Páter František Josef Řezáč – kněz, pedagog a reformátor českého vězeňství. Byl osobním přítelem Karla Havlíčka Borovského. V r. 2000 byla po něm pojmenována Základní škola v Litni.

Jarmila Novotná, provdaná **Daubková** – slavná operní pěvkyně

V minulosti v obci také žila židovská menšina, po které zde zůstal židovský hřbitov, který je jedním z nejstarších dochovaných v České republice (založen v 17 století).

A po dobrém jídle a pití se musíme vydat na zpáteční cestu. Držíme se statečně značek, ale stejně skončíme úplně jinde – naštěstí pro nás se napojujeme na další okruh a ten nás dovede k nádherné hrobce rodiny Daubků. Je to jedna z nejzajímavějších Liteňských

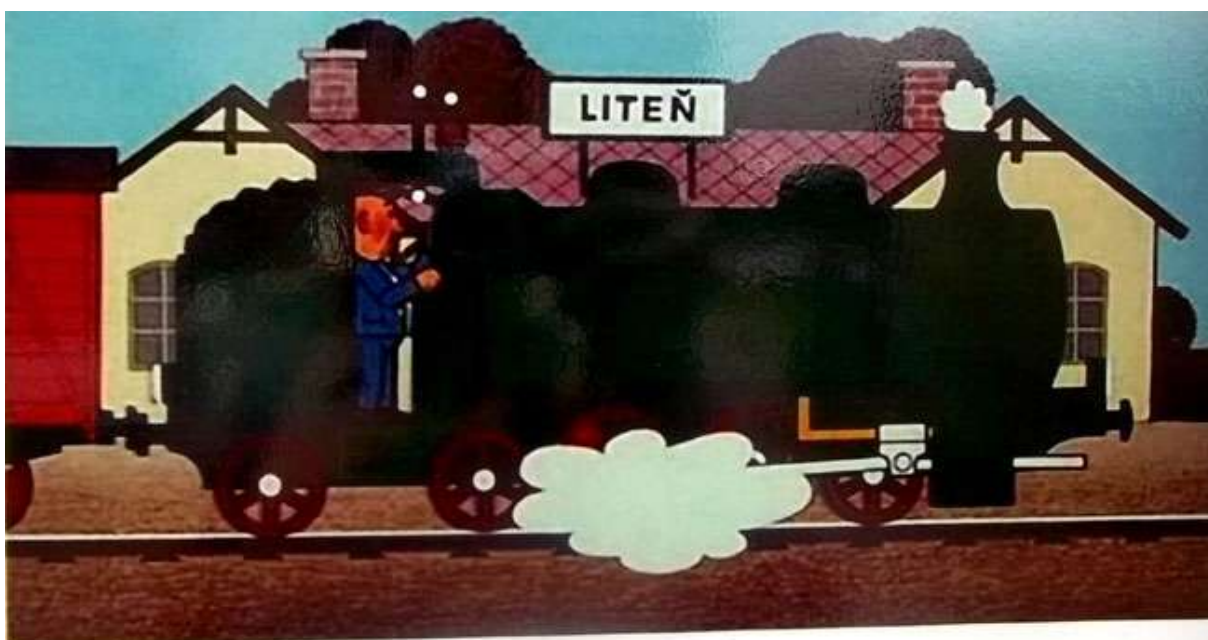
památek. Hrobka rodiny Daubkovy byla postavena podle plánů Antonína Wiehla roku 1888. Cenný je i vnitřek hrobky, který je ozdoben mimo jiné i sochou sv. Josefa od J.V. Myslbeka a nebo triptych Piety v lunetách od Maxe Pirnera. Samozřejmě, dovnitř se nedostaneme, ale i tak je zde moc pěkně.

U silnice stojí i tato pěkná kaplička s lavičkou k odpočinku.

A ještě jsem si vzpomněla – Liteň je spojena s večerníčkovskými „Pohádkami o mašinkách“, a to konkrétně s dílem č. 9. „Jak jela mašinka pro brambory“

Zelená „pětsetčtyřicítka“ z Pohádek o mašinkách přijela do Litně pro brambory.

My ale musíme spěchat. Nejprve j jdeme po silnici, ale víme, že se musíme stočit více vlevo. Takže si to namíříme přímo za nosem přes pole a louky – naštěstí je sucho! Do cesty se nám staví Stříbrný potok, ale najdeme místo, kde ho můžeme přeskočit. A brzy už jsme opět na silnici – tentokrát té správné, která nás vede do Bělče. Na okraji vesnice narazíme na krásné vesnické stavení ve stylu art deco..

A to již jsme v blízkosti našeho zaparkovaného autíčka

Opět hezký výlet za poznáním a snad i ku prospěchu našeho zdraví